НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ
Кафедра ветеринарної епідеміології та охорони здоров'я тварин

ЗАТВЕРДЖУЮ
Декан факультету ветеринарної медицини
"4" червня 2026 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «Хвороби екзотичних тварин»

Галузь знань 21 "Ветеринарна медицина"
Спеціальність 211 "Ветеринарна медицина"
Освітня програма "Ветеринарна медицина"
Факультет (ННІ) ветеринарної медицини
Розробники: д.вет. н., доцент Сергій ГОНЧАРОВ, д.вет. н., професор Наталія СОРОКА

Київ – 2026 р.

Опис навчальної дисципліни
“Хвороби екзотичних тварин”

Дисципліна формує знання та навички щодо етіології, клінічних ознак, діагностики, лікування та профілактики паразитарних хвороб екзотичних тварин. Розглядаються особливості анатомо-фізіологічної будови і специфіка утримання, що впливають на діагностичні та лікувальні підходи. Курс охоплює сучасні методи лабораторної діагностики, зокрема молекулярні та паразитологічні, а також превентивні технології для контролю хвороб і профілактики зоонозів. Формує компетенції для ветеринарної практики з екзотичними тваринами в різних умовах утримання

Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній ступінь		
Освітній ступінь	*магістр*	
Спеціальність	*211 “Ветеринарна медицина”*	
Освітня програма	*“Ветеринарна медицина”*	
Характеристика навчальної дисципліни		
Вид	вибіркова	
Загальна кількість годин	120	
Кількість кредитів ECTS	4	
Кількість змістових модулів	2	
Курсовий проект (робота) (за наявності)	-	
Форма контролю	*залік*	
Показники навчальної дисципліни для денної та заочної форм здобуття вищої освіти		
	Форма здобуття вищої освіти	
	денна	**заочна**
Курс (рік підготовки)	5	
Семестр	11	
Лекційні заняття	*15 год.*	*год.*
Практичні, семінарські заняття	*15 год.*	*год.*
Лабораторні заняття	*год.*	*год.*
Самостійна робота	*90 год.*	*год.*
Кількість тижневих аудиторних годин для денної форми здобуття вищої освіти	*4 год.*	

1. Мета, компетентності та програмні результати навчальної дисципліни

Метою вивчення дисципліни «Хвороби екзотичних тварин» є поглиблення теоретичних і практичних знань у магістра з діагностики, лікування та профілактики незаразних, інфекційних та інвазійних хвороб у екзотичних тварин. Набуття студентом практичних навичок з сучасних методів діагностики та лікування хвороб у тварин що утримуються в зоопарках, заповідниках, тераріумах, на спеціальних фермах, в приватному секторі і природі, а також підготовка магістра до самостійної наукової й практичної роботи. Логіка і структура курсу дозволить магістрам засвоїти необхідний обсяг знань, що дасть можливість досягти високого рівня професійної компетентності у майбутньому.

Перелік навчальних дисциплін, які передують вивченню «Хвороби екзотичних тварин»: цитологія, гістологія та ембріологія, латинська мова, ветеринарна біохімія, імунологія, загальна епізоотологія, патологічна фізіологія, патологічна анатомія, паразитологія та інвазійні хвороби тварин.

Набуття компетентностей:

інтегральна компетентність (ІК): здатність розв'язувати складні задачі і проблеми у галузі ветеринарної медицини, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій та характеризується невизначеністю умов і вимог.

загальні компетентності (ЗК):

ЗК 2. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК 7. Здатність проведення досліджень на відповідному рівні.

ЗК 11. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.

ЗК 13. Здатність ухвалювати рішення та діяти, дотримуючись принципу неприпустимості корупції та будь-яких інших проявів не доброчесності.

спеціальні (фахові) компетентності (СК):

СК 1. Здатність встановлювати особливості будови і функціонування клітин, тканин, органів, їх систем та апаратів організму тварин різних класів і видів – ссавців, птахів, комах (бджіл), риб та інших хребетних.

СК 2. Здатність використовувати інструментарій, спеціальні пристрої, прилади, лабораторне обладнання та інші технічні засоби для проведення необхідних маніпуляцій під час професійної діяльності

СК 4. Здатність проводити клінічні дослідження з метою формулювання висновків щодо стану тварин чи встановлення діагнозу.

СК 5. Здатність застосовувати методи і методики патолого-анатомічної діагностики хвороб тварин для встановлення остаточного діагнозу та причин їх загибелі.

СК 6. Здатність здійснювати відбір, пакування, фіксування і пересилання проб біологічного матеріалу для лабораторних досліджень.

СК 7. Здатність організовувати і проводити лабораторні та спеціальні діагностичні дослідження й аналізувати їх результати.

СК 8. Здатність планувати, організовувати та реалізовувати заходи з лікування тварин різних класів і видів, хворих на незаразні, інфекційні та інвазійні хвороби.

СК 19. Здатність здійснювати просвітницьку діяльність серед працівників галузі та населення.

Програмні результати навчання (ПРН):

ПРН 1. Знати і грамотно використовувати термінологію ветеринарної медицини.

ПРН 3. Визначати суть фізико-хімічних і біологічних процесів, які відбуваються в організмі тварин у нормі та за патології.

ПРН 5. Установлювати зв'язок між клінічними проявами захворювання та результатами лабораторних досліджень.

ПРН 18. Здійснювати облікову звітність під час фахової діяльності.

Компетенції першого дня (КПД):

КПД 1. Демонструвати розуміння етичних та правових рамок, в яких має працювати лікар ветеринпрної медицини, включаючи професійні аспекти, аспекти, що пов'язані з благополуччям тварин, власників тварин, громадським здоров'ям, суспільні та екологічні аспекти, пов'язані з професійною діяльністю.

КПД 2.Розуміти методи наукових досліджень, внесок фундаментальних і прикладних досліджень у науку та реалізацію принципу 3Rs (Replacement, Reduction, Refinement - Заміна, Скорочення, Удосконалення).

КПД 4.Сприяти та контролювати збереження здоров'я та безпеки себе, пацієнтів, власників тварин, колег та навколишнього середовища під час здіснення прфесфйної діяльності; демонструвати знання про принципи забезпечення якості; застосовувати принципи управління ризиками на практиці.

КПД 9. Вміти критично мислити, здійснювати перегляд та оцінку літератури та презентацій.

КПД 10. Розуміти та застосовувати принципи концепції Єдиного здоров'я для забезпечення належної клінічної практики у ветеринарії, а також науково обґрунтованої та доказової ветеринарної медицини

КПД 12. Використовувати професійні здібності для сприяння розвитку ветеринарних знань та реалізації концепції "Єдине здоров'я" з метою сприяння здоров'ю, безпеці та благополуччю тварин, людини і навколишнього середовища, а також досягнення Цілей сталого розвитку ООН.

КПД 19. Розробляти відповідні плани лікування пацієнтів та проводити лікування в інтересах кожної тварини під опікою, використовуючи доступні ресурси, а також надавати відповідні власні міркування щодо охорони здоров'я тварини та людини та навколишнього середовища.

КПД 20. Надавати невідкладну і першу медичну допомогу тваринам поширених видів. Розставляти пріоритети та розподіляти ресурси відповідно до кожної конкретної ситуації.

КПД 22. Збирати, зберігати та транспортувати зразки, обирати відповідні діагностичні тести, здійснювати інтерпритаці та мати розуміння щодо обмеження результатів тестів.

КПД 25. Розпізнавати ознаки можливих захворювань тварин, що підлягають повідомленню до відповідних державних органів, зоонозів, а також ознак жорстокого поводження з тваринами та вживати відповідних заходів, у тому числі повідомляти відповідні органи влади.

КПД 27. Правильно і відповідально призначати пацієнтам ліки та видавати їх відповідно до Законодавства та останніх настанов.

КПД 35. Проводити передзабійний огляд тварин, що використовують у харчових цілях, звертаючи увагу на аспекти благополуччя, записувати спостереження, відбирати зразки тканин після забою, зберігати і транспортувати їх для проведення досліджень.

КПД 36. Проводити інспекцію харчових продуктів і кормів для правильного визначення умов, що впливають на якість і безпеку продуктів тваринного походження, включаючи пов'язані з ними харчові технології.

КПД 38. Консультувати населення та впроваджувати програми профілактики та ліквідації хвороб відповідно до захворювання та виду тварин, прийнятих стандартів здоров'я тварин, їх добробуту, громадського здоров'я та охорони навколишнього середовища

2. Програма та структура навчальної дисципліни

№ п/п	Назва теми	Кількість годин				
		тижні	Всього	Лекц	Пр.	Сам.
Змістовний модуль 1. Хвороби представників родин: Оленеві, Полорогі, Мозоленогі та ряду Хижих						
1.	Тема 1. Загальна характеристика та хвороби представників родини Оленеві	1-2	17	2	2	15
2.	Тема 2. Загальна характеристика та хвороби Полорогих і Мозоленогих тварин	3-4	16	2	2	10
3	Тема 3. Загальна характеристика та хвороби представників родин Віверові і Котові	5-6	14	2	2	10
4.	Тема. 4. Загальна характеристика та хвороби представників родин Псові і Ведмежі	7-8	19	2	2	15
Змістовий модуль 2. Анестезія екзотичних тварин. Хвороби рептилій та гризунів						
5	Тема 5. Особливості анестезії та знеболювання Екзотичних тварин.	9-10	19	2	2	15
6	Тема 6. Загальна характеристика та хвороби Рептилій	11-12	19	2	2	15
7	Тема 7. Загальна характеристика та хвороби Гризунів	13-15	16	3	3	10
Курсовий проект (робота) з (якщо є в робочому навчальному плані)		-				
Усього годин		-	120	15	15	90

3. Теми лекцій

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 1. Загальна характеристика та хвороби представників родини Оленеві	2
2	Тема 2. Загальна характеристика та хвороби Полорогих і Мозоленогих тварин	2
3	Тема 3. Загальна характеристика та хвороби представників родин Віверові і Котові	2
4	Тема. 4. Загальна характеристика та хвороби представників родин Псові і Ведмежі	2
5	Тема 5. Особливості анестезії та знеболювання Екзотичних тварин.	2
6	Тема 6. Загальна характеристика та хвороби Рептилій	2
7	Тема 7. Загальна характеристика та хвороби Гризунів	3
	Разом	15

4. Теми лабораторних занять

№ п/п	Назва теми	Кількість годин
1	Особливості перебігу, діагностики, лікування та профілактики основних паразитарних хвороб у представників родини Оленеві	2
2	Особливості перебігу, діагностики, лікування та профілактики основних паразитарних хвороб Полорогих і Мозоленогих тварин	2
3	Особливості перебігу, діагностики, лікування та профілактики основних паразитарних хвороб у представників родин Віверові і Котові	2
4	Особливості перебігу, діагностики, лікування та профілактики основних паразитарних хвороб у представників родин Псові і Ведмедеві	2
5	Особливості перебігу, діагностики, лікування та профілактики основних паразитарних хвороб у Рептилій	2
6	Особливості перебігу, діагностики, лікування та профілактики основних паразитарних хвороб у Гризунів	2
7	Особливості перебігу, діагностики, лікування та профілактики основних паразитарних хвороб у Птиці	3
Разом		15

5. Теми самостійної роботи

№ п/п	Назва теми	Кількість годин
1	Лікувально-профілактичні заходи та особливості застосування лікарських засобів за паразитарних хвороб у представників родини Оленеві	15
2	Лікувально-профілактичні заходи та особливості застосування лікарських засобів за основних паразитарних хвороб Полорогих і Мозоленогих тварин	10
3	Лікувально-профілактичні заходи та особливості застосування лікарських засобів за основних паразитарних хвороб у представників родин Віверові і Котові	10
4	Лікувально-профілактичні заходи та особливості застосування лікарських засобів за паразитарних хвороб у представників родин Псові і Ведмедеві	15
5	Лікувально-профілактичні заходи та особливості застосування лікарських засобів за основних паразитарних хвороб у Рептилій	15
6	Лікувально-профілактичні заходи та особливості застосування лікарських засобів за паразитарних хвороб у Гризунів	15
7	Лікувально-профілактичні заходи та особливості застосування лікарських засобів за паразитарних хвороб у Птиці	10
Разом		90

6. Методи та засоби діагностики результатів навчання:
(вибрати необхідне чи доповнити)

– усне або письмове опитування;
– модульні тести;
– залік

7. **Методи навчання *(вибрати необхідне чи доповнити):***

- словесні (лекційний, пояснення, дискусія, інструктаж, бесіда);
- наочні (ілюстрування, демонстрація, самостійне спостереження);
- практичні (метод справ, лабораторна робота);
- наочний метод (метод ілюстрацій, метод демонстрацій);
- робота з навчально-методичною літературою (конспектування, тезування, анотування, рецензування, складання реферату);
- відеометод (дистанційні, мультимедійні, веб-орієнтовані тощо);
- самостійна робота (виконання завдань).

8. Оцінювання результатів навчання.

Оцінювання знань здобувача вищої освіти відбувається за 100-бальною шкалою і переводиться в національну оцінку згідно чинного «Положення про екзамени та заліки у НУБіП України»

8.1. Розподіл балів за видами навчальної діяльності

Вид навчальної діяльності	**Результати навчання**	**Оцінювання**
Модуль 1. **Хвороби представників родин: Оленеві, Полорогі, Мозоленогі та ряду Хижих**		
Тема 1. **Хвороби представників родин: Оленеві, Полорогі, Мозоленогі та ряду Хижих**		
Лекція 1. Загальна характеристика та хвороби представників родини Оленеві	Знати основні інвазійні хвороби оленів. Визначати клінічні ознаки фасціольозу, диктіокаульозу, саркоциистозу у Cervidae. Обґрунтовувати заходи профілактики паразитозів у північних оленів.	-
Лабораторна робота 1. Особливості перебігу, діагностики, лікування та профілактики основних паразитарних хвороб у представників родини Оленеві	Виявляти яйця фасціол, личинки диктіокаулюсів у фекаліях оленів. Застосовувати методики діагностики саркоцистозу у м'язовій тканині. Аналізувати результати паразитологічного дослідження оленів.	**9**
Самостійна робота. Лікувально-профілактичні заходи та особливості застосування лікарських засобів за паразитарних хвороб у представників родини Оленеві	Вибирати антигельмінтні засоби для лікування фасціольозу в оленів. Складати схеми профілактики саркоцистозу. Оцінювати ефективність дегельмінтизації у популяціях оленів.	9
Лекція 2. Загальна характеристика та хвороби Полорогих і Мозоленогих тварин	Дифернціювати паразитарні хвороби мозоленогих (Camelidae) і полорогих (Bovidae). Пояснювати патогенез трипаносомозу, саркоцистозу у верблюдів. Обґрунтовувати біозахисні заходи у жирафів та антилоп.	-
Лабораторна робота 2. Особливості перебігу, діагностики, лікування та профілактики основних паразитарних хвороб Полорогих	Ідентифікувати збудників трипаносомозу у крові верблюдів. Визначати м'язові цисти Sarcocystis spp. у антилоп. Використовувати лабораторні методи діагностики нематодозів у жирафів.	9

і Мозоленогих тварин		
Самостійна робота. Лікувально-профілактичні заходи та особливості застосування лікарських засобів за основних паразитарних хвороб Полорогих і Мозоленогих тварин	Порівнювати антигельмінтики для верблюдів і антилоп. Формувати протоколи протипаразитарних обробок. Аналізувати ефективність ангельмінтних засобів у *Camelus dromedarius*.	**9**
Лекція 3. Загальна характеристика та хвороби представників родин Віверові і Котові	Розпізнавати специфічні паразитози у Viverridae та Felidae. Описувати перебіг токсоплазмозу, гепатоцелюлярного еймеріозу у сервалів і каракалів. Інтерпретувати механізми імунної відповіді при кокцидіозі у котячих.	**-**
Лабораторна робота 3. Особливості перебігу, діагностики, лікування та профілактики основних паразитарних хвороб у представників родин Віверові і Котові	Виявляти ооцисти еймерій у фекаліях *Felis caracal*. Ідентифікувати гістопатологічні зміни при токсоплазмозі у генет. Застосовувати методи ІФА та ПЛР у діагностиці гельмінтозів котячих.	**9**
Самостійна робота. Лікувально-профілактичні заходи та особливості застосування лікарських засобів за основних паразитарних хвороб у представників родин Віверові і Котові	Вибирати ефективні препарати проти токсоплазмозу у дрібних хижаків. Обґрунтовувати дозування антикокцидійних препаратів для котячих. Аналізувати профілактичні схеми для утримання Felidae у неволі.	**9**
Лекція 4. Загальна характеристика та хвороби представників родин Псові і Ведмежі	Ідентифікувати паразитози Canidae і Ursidae. Аналізувати перебіг трихінельозу, унцинаріозу, дирофіляріозу у псових. Обґрунтовувати заходи запобігання зараженню паразитами у ведмедів.	**-**
Лабораторна робота 4. Особливості перебігу, діагностики, лікування та профілактики основних паразитарних хвороб у представників родин Псові і Ведмедеві	Виявляти капсуловані личинки Trichinella у м'язах ведмедів. Виконувати мікроскопію мікрофілярій у крові *Canis aureus*. Визначати морфологічні ознаки гельмінтів, характерних для *Ursus arctos*.	**8**
Самостійна робота. Лікувально-профілактичні заходи та особливості застосування лікарських засобів за паразитарних хвороб у представників родин Псові і Ведмедеві	Складати протоколи дегельмінтизації у ведмедів. Порівнювати ефективність антифіляріальних засобів у собак та лисиць. Обґрунтовувати вибір інсектоакарицидів для псових.	**8**
Модульна контрольна робота 1.		**30**
Всього за модулем 1		**100**
Лекція 5. Особливості анестезії та знеболювання Екзотичних тварин.	Пояснювати фармакологічні особливості анестезії у різних груп екзотичних тварин. Визначати показання, протипоказання і ризики при знеболюванні рептилій, птахів, дрібних ссавців. Обґрунтувати вибір методів	**-**

	знеболювання з урахуванням виду, фізіології та стану тварини.	
Лабораторна робота 5. Особливості перебігу, діагностики, лікування та профілактики основних паразитарних хвороб у Рептилій	Описувати поширені паразитарні хвороби у різних видів рептилій. Визначати клінічні ознаки, патогенез та епізоотологічні особливості інвазій. Пояснювати основні принципи профілактики та біобезпеки при роботі з рептиліями.	**12**
Самостійна робота. Лікувально-профілактичні заходи та особливості застосування лікарських засобів за основних паразитарних хвороб у Рептилій	Розрізняти протипаразитарні препарати за механізмом дії та видовою специфічністю для рептилій. Пояснювати принципи дозування, шляхи введення та токсикокінетику лікарських засобів у черепах, ящірок і змій. Обґрунтовувати застосування профілактичних схем при гельмінтозах, акарозах та найпростіших у рептилій у неволі.	**12**
Лекція 6. Загальна характеристика та хвороби Рептилій	Описувати видову різноманітність паразитів рептилій, особливості інвазії та патогенезу. Визначати основні паразитарні хвороби черепах, ящірок, змій з урахуванням клінічних проявів. Аналізувати екологічні фактори, що впливають на поширення паразитів у рептилій.	**-**
Лабораторна робота 6. Особливості перебігу, діагностики, лікування та профілактики основних паразитарних хвороб у Гризунів	Ідентифікувати паразитів гризунів за клінічними ознаками. Проводити диференційну діагностику паразитарних хвороб гризунів. Застосовувати терапевтичні та профілактичні заходи з урахуванням видового складу паразитів.	**12**
Самостійна робота. Лікувально-профілактичні заходи та особливості застосування лікарських засобів за паразитарних хвороб у Гризунів	Обґрунтовувати вибір антипаразитарних препаратів для гризунів з урахуванням біодоступності і безпечності. Планувати профілактичні заходи в лабораторних та домашніх умовах. Оцінювати ризики побічних ефектів та резистентності паразитів.	**12**
Лекція 7. Загальна характеристика та хвороби Птиці	Описувати основні види паразитів птиці з урахуванням біологічних особливостей їх життєвих циклів. Аналізувати клінічні ознаки паразитарних хвороб у різних видів птиці. Визначати епізоотологічні чинники, що сприяють поширенню інвазій у птахівництві.	**-**
Лабораторна робота 7. Особливості перебігу, діагностики, лікування та профілактики основних паразитарних хвороб у Птиці	Визначати паразитів птиці за лабораторними методами.мПроводити диференційну діагностику паразитарних хвороб птиці. Розробляти профілактичні заходи з урахуванням виду птиці та паразитів.	**11**
Самостійна робота. Лікувально-профілактичні заходи та особливості застосування лікарських засобів за	Планувати лікування паразитарних хвороб з урахуванням фармакодинаміки препаратів. Оцінювати профілактичну ефективність ветеринарних заходів.	**11**

паразитарних хвороб у Птиці	Прогнозувати можливі побічні реакції на лікування.	
Модульна контрольна робота 2.		**30**
Всього за модулем 2	Разом	**100**
Навчальна робота		**(М1 + М2)/2*0,7 ≤ 70**
Екзамен/залік		**30**
Всього за курс		**(Навчальна робота + екзамен) ≤ 100**
Курсовий проект/робота (*за наявності*)	-	**100**

8.2. Шкала оцінювання знань здобувача вищої освіти

Рейтинг здобувача вищої освіти, бали	Оцінка за національною системою (екзамени/заліки)
90-100	відмінно
74-89	добре
60-73	задовільно
0-59	незадовільно

8.3. Політика оцінювання

Політика щодо дедлайнів та перескладання	роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку. Перескладання модулів відбувається із дозволу лектора за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).
Політика щодо академічної доброчесності	списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). Курсові роботи, реферати повинні мати коректні текстові посилання на використану літературу
Політика щодо відвідування	відвідування занять є обов'язковим. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування) навчання може відбуватись індивідуально (в он-лайн формі за погодженням із деканом факультету)

9. Навчально-методичне забезпечення:

- електронний навчальний курс навчальної дисципліни (на навчальному порталі НУБіП України eLearn https://elearn.nubip.edu.ua/course/view.php?id=1923
- конспекти лекцій та їх презентації;
- підручники, навчальні посібники, практикуми;
- методичні матеріали щодо вивчення навчальної дисципліни для здобувачів вищої освіти денної форми здобуття вищої освіти;
- інструктивно-методичні матеріали до семінарських, практичних і лабораторних занять;
- індивідуальні навчально-дослідні завдання;
- контрольні роботи;
- методичні матеріали для організації самостійної роботи студентів.

10. Рекомендовані джерела інформації

Основна література

1. Галат В.Ф., Березовський А.В., Сорока Н.М., Прус М.П., Євстаф'єва В.О., Галат М.В. Паразитологія та інвазійні хвороби тварин. Підручник. За ред. проф. Галат В.Ф. - Київ: Компринт, 2022. - 338 с.

2. Паразитологія та інвазійні хвороби тварин / В.Ф. Галат, А.В. Березовський, М.П. Прус, Н.М. Сорока; За ред. В.Ф. Галата. – К.: Вища освіта, 2003. – 464 с.

3. Козачок В.С, Скиба О.О., Цвіліховський М.І. Клінічне дослідження екзотичних тварин. Навчальний посібник.К.:Арістей.-2010.-252 с.

4. Марунчин В.Й. Загальне знеболювання диких тварин. Навчальний посібник. К.:Центр екологічної освіти та інформації.-2010.-224с.

6. Марунчин А.А., Іздепський В.И. Особливості загальної анестезії диких тварин, системи дистанційної ін'єкції та використання пульсової оксиметрії для моніторингу анестезії // В кн.: зб. матер. 3-ї Міжнар. конфер. з утримання, годівлі та лікування диких тварин.-К.: 2007.-С. 8–13.

8. Цвіліховський М.І., Береза В.І., Павленок О.І., Колесник В.Я., Долецький СП., Січкар В.С, Грищенко В.А., Макарін А.О., Голопура С.І. Внутрішні хвороби хутрових звірів.-К.: Арістей-2004.-93 с.

9. Guo, Y., Li, N., Feng, Y., & Xiao, L. (2021). Zoonotic parasites in farmed exotic animals in China: Implications to public health. *International Journal for Parasitology: Parasites and Wildlife*, 14, 241–247. https://doi.org/10.1016/j.ijppaw.2021.02.016pmc.ncbi.nlm.nih.gov

10. Arslanbaş, E., & Baydan, E. (2022). Exotic (wild) animals originated zoonoses and their treatment. *Veteriner Farmakoloji ve Toksikoloji Derneği Bülteni*, 78–89. https://doi.org/10.38137/vftd.1031812

11. Atkinson, C. T., Thomas, N. J., & Hunter, D. B. (Eds.). (2008). Parasitic diseases of wild birds. Wiley-Blackwell. https://doi.org/10.1002/9780813804620onlinelibrary.wiley.com

12. Samuel, W. M., Pybus, M. J., & Kocan, A. A. (Eds.). (2001). Parasitic diseases of wild *mammals*. Iowa State University Press. https://doi.org/10.1002/9780470377000onlinelibrary.wiley.com

Допоміжна література

1. Методичні рекомендації Особливості утримання, годівлі та розведення парнокопитних і мозоленогих тварин у природі та неволі / Н. М. Сорока, І. Ю. Пашкевич. – К.:, 2013. – 55 с.

2. Методичні вказівки Особливості утримання, годівлі та представників родин носорогових, тапірових та слонових у природі та неволі / Н. М. Сорока, І. Ю. Пашкевич. – К.:, 2013. – 21 с.

3. Методичні рекомендації Родина вовчі і гієнові в природі та неволі / Н. М. Сорока, І. Ю. Пашкевич. – К.:, 2014. – 56 с.

4. Методичні рекомендації Родина єнотові і віверові в природі та неволі / Н. М. Сорока, І. Ю. Пашкевич. – К.:, 2014. – 55 с.

5. Методичні рекомендації. Родина котячі в природі та неволі / Н. М. Сорока, І. Ю. Пашкевич. – К.:, 2014. – 79 с.

6. Галат В. Ф., Березовський А. В., Сорока Н. М., Прус М. П., Євстаф'єва В.О., Галат М. В. Паразитологія та інвазійні хвороби тварин. Підручник./ за ред. проф. Галат В. Ф.- Полтава: ТОВ НВП «Укрпромторгсервіс», 2012. - 338.

7. Методичні вказівки для діагностики філяріатозів тварин та стратегія основних лікувально-профілактичних заходів при них / Н.М. Сорока, А.В. Березовський, В.Ф. Галат. – К.: Ветінформ, 2002. – 26 с.

8. Методичні вказівки з діагностики гельмінтозів тварин / В.Ф. Галат, А.В. Березовський, Н.М. Сорока. – К.: Ветінформ, 2004. – 54 с.

Інформаційні ресурси

1. Exotic Conditions and Diseases - Advice from PetMD Vets
https://www.petmd.com/exotic/conditions

2. Potential Diseases and Parasites of White-tailed Deer in Missouri https://extension.missouri.edu/publications/g9489

3. Zoonotic parasites of dromedary camels: so important, so ignored https://parasitesandvectors.biomedcentral.com/articles/10.1186/s13071-019-3863-3

4. Infectious agents and diseases in brown bears http://www.yellowstonegrizzlyproject.org/infectious-disease-in-bears.html

5. Monkeypox https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/monkeypox

6. Diseases in Ferrets https://vcahospitals.com/know-your-pet/ferrets-diseases

7. Reptile Diseases A-Z https://www.petmd.com/reptile/conditions